

องค์ความรู้การอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทยด้วยเทคนิค 5W1H Knowledge of reading comprehension of Thai language with 5W1H techniques

อภิเดช สุผา*
Aphidej Supha*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญในวิชาภาษาไทยในประเด็น ความหมาย ความสำคัญ ประเภท หลักการและประโยชน์ในการอ่านจับใจความสำคัญ รวมถึงทฤษฎีในการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทยด้วยเทคนิค 5W1H การอ่านจับใจความที่ใช้เทคนิค 5W1H เป็นการเพิ่มทักษะการอ่านที่รวดเร็วและจดจำได้ง่าย เมื่ออ่านจบเนื้อเรื่องสามารถจับประเด็นและรู้เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง เพราะปัจจุบันคนเราส่วนมากหาความรู้จากการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญไม่ว่าจะอ่าน จากหนังสือ ตำรา หรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อจะอ่านให้ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีเทคนิคในการอ่านด้วย โดยเทคนิค 5W1H นั้นก็เป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้อ่านสามารถคิดได้ ตีความ วิเคราะห์ วิจรณ์ และสรุปความคิดจากเรื่องที่ได้ อ่านได้ อย่างเป็นขั้นตอนและพัฒนาการอ่านอย่างมาก

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความสำคัญ, ภาษาไทย, เทคนิค 5W1H

Abstract

This article aims to present ideas about reading comprehension in Thai language in terms of meaning, importance, type, principles and usefulness in reading comprehension. Including the theory of reading comprehension of the importance of Thai language with 5W1H techniques. Reading comprehension using the 5W1H technique is a fast, easy to read skill recognition. When reading is finished, the story can capture the issues and know the story. Because nowadays most people find knowledge from reading. Especially reading comprehension important Whether reading from books, texts or other technology media. In order to be read more efficiently, there is a need for techniques to read as well. The 5W1H technique is a technique that helps develop reading skills, captures the importance that readers can think, interpret, analyze, criticize and summarize ideas from readable stories. Step by step and develop a lot of reading.

Keywords: reading understanding, Thai language, technique 5W1H

---

*อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
*Lecturer, Thai Major, Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ผู้คนมีการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ภาษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร ทั้งจากการรับรู้จากผู้อื่นหรือจากการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะการอ่านหนังสือทั้งในตำราและเทคโนโลยี เพื่อให้สื่อสารได้ตรงกัน จำเป็นจะต้องจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ก่อปรกัมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคลทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อน มากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีและ มีความสุข

ปัจจุบันวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น สำหรับพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาและวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา มาตรฐาน ท 4.2 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ในบรรดา 5 สาระและ 4 ทักษะนี้ การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะ ข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องอาศัยการอ่านจึงจะเข้าใจและสามารถสื่อความหมายกันได้ ทักษะ การอ่านก็จะมีหลากหลายรูปแบบ แต่ทักษะการอ่านที่ใช้เป็นพื้นฐานนั้นก็จะเป็นการอ่านจับใจความ จากที่ ก่อ สวัสดิพาณิช (2533: 50) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด นักอ่านที่เก่ง ๆ จะอ่านหนังสือได้รวดเร็ว จับใจความสำคัญได้ถูกต้องและจับใจความได้มาก ขณะเดียวกัน เพ็ญศรี รังสิยากุล (2531: 1-2) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและต้องใช้สมาธิอย่างมาก เพราะการอ่าน ไม่ใช่เพียงแค่มองเห็นและรับความคิดของผู้เขียนผ่านรหัสสัญลักษณ์ตัวอักษรเท่านั้น แต่ผู้อ่านจะต้องมีความ สามารถในการตีความหมายของสิ่งที่อ่านให้ได้ ด้วยเหตุนี้ทักษะการอ่านจับใจความจึงเป็นทักษะที่สำคัญใน การทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่าน การอ่านจับใจความในรายวิชาภาษาไทยถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่ ทุกคนต้องเรียน เพราะการอ่านจับใจความจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการสรุปเรื่องราวสรุปใจความสำคัญ ทั้ง ยังทำให้สามารถค้นหาคำตอบที่ต้องการได้ การอ่านจับใจความจึงนับว่าเป็นหัวใจของการอ่าน ดังนั้นจึงกล่าว สรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถประสบการณ์ ในการดำเนินชีวิตและการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้อ่านรับรู้สาระเรื่องราวของเรื่องที่อ่าน ด้วยความเข้าใจและสามารถนำสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านมาพัฒนา ปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเหมาะสมทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับเรื่องราวต่าง ๆ เพราะช่วยให้ผู้เรียนทราบสาระสำคัญที่ ผู้เขียนต้องการบอกและผู้เรียนยังสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ หรือพัฒนาตนเองให้ ทันกับวิทยาการใหม่ได้ การเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่จะผ่านทักษะการอ่านโดยเฉพาะการอ่านจับใจความ ซึ่งสังเกตได้ว่าผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจับใจความคือผู้ที่สามารถรับรู้และเข้าใจจากที่อ่านได้ ทั้งนี้ส่วน ใหญ่จะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

ความหมายการอ่านจับใจความ

ทักษะการอ่านจับใจความสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบ สาระสำคัญในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ดังที่ ศิริ พร ลิ้มตระกูล (2541:25) ได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อจับใจความ สรุปได้ว่า เป็นการจับประเด็นให้ได้ ว่าผู้เขียนต้องการเสนอความยาวของย่อหน้าของเรื่องด้วย ตามปกติย่อหน้าแต่ละย่อหน้าจะมีใจความสำคัญ อยู่หนึ่งใจความ บางครั้งใจความสำคัญจะอยู่ในประโยคใดประโยคหนึ่ง หรือบางย่อหน้าเป็นพรรณนาโวหารผู้ อ่านจะต้องสรุปใจความสำคัญด้วยตนเอง และ ประทีป วาทิกทินกร (2542:70) กล่าวว่า ความสำคัญของการ อ่านจับใจความว่าใจความสำคัญคือเนื้อความตอนที่ทำให้เกิดเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งถ้าขาดตอนนั้นเสียแล้ว เรื่อง อื่น ๆ จะไม่เกิดตามมา นอกจากนี้เนื้อความตอนใดที่กล่าวรวมเนื้อความย่อต่าง ๆ ในเรื่องเนื้อความนั้นก็จะ เป็นใจความสำคัญด้วย สำหรับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539:88) ได้กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นกระบวน การที่เข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความเป็นกระบวนการสำคัญ

จากความหมายของการอ่านจับใจความดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่องได้ ตอบคำถามเพื่อหาประเด็นสำคัญในประโยคหรือย่อหน้า การแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น และสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้

ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

การสอนอ่านจับใจความนั้นว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะถ้าผู้เรียนมีพื้นฐานทักษะการอ่านจับใจความที่ดี ย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการอ่านมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้เรียนที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความ ดังที่ วาเวว โรงสะอาด (2530:38) กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านจับใจความสรุปได้ว่า ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนอยู่ที่ความสามารถในการอ่านจับใจความผู้เรียนที่อ่านไม่เข้าใจและจับใจความไม่ได้จะเปื้อน่วยต่อการเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านรวมไปถึงไม่เกิดนิสัยรักการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่ดีเท่าที่ควร ส่วน สนิท ตั้งทวี (2531:282 -325) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า ผู้ที่อ่านได้ รวดเร็วจะสามารถจับใจความสำคัญของข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านได้นั้น ย่อมให้คุณประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ในเวลาจำกัดโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ นอกจากนี้การอ่านจับใจความควรจะมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546:49) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนอ่านจับใจความว่า การเน้นการอ่านออกเสียงและอ่านจับใจความ เพราะต้องการให้อ่านรู้เรื่อง จับใจความได้ เป็นการจูงใจให้อ่านหนังสือ จากความสำคัญดังกล่าวการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงเน้นการอ่านจับใจความสำคัญ อย่างไรก็ตามครูผู้สอนย่อมมีบทบาทสำคัญในการฝึกทักษะการอ่านครูจะเป็นผู้นำทางช่วยเป็นแบบในการใช้ทักษะการอ่านและเป็นผู้ตรวจสอบประเมินผลว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในปัญหาการฝึกทักษะไปมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ มีความสำคัญต่อนักเรียนและผู้อ่าน เพราะทำให้อ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับประโยชน์ ได้ความรู้ ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นการตีความการตอบคำถามวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้และการอ่านจับใจความจะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ

ประเภทของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความมี 2 ประเภท คือ การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม และการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญซึ่งลักษณะการอ่านจับใจความที่ตื้นนั้นควรที่จะอ่านทั้ง 2 ประเภทรวมกันเพราะจะทำให้ผู้อ่านทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและในขณะเดียวกันก็รู้จักคิดวิเคราะห์สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น กาญจนา นาคสกุล และคณะ(2521:183) กล่าวถึงแนวการอ่านจับใจความว่ามี 2 ลักษณะ ได้แก่ การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม และการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ สรุปได้ว่า การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม เป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาส่วนรวมของเรื่อง เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถจับใจความส่วนรวมจะมองไม่เห็นความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ และอาจเป็นผลให้ไม่เข้าใจจุดหมายสำคัญของหนังสือ นั้น ๆ ได้ วิธีจับใจความส่วนรวม นอกเหนือจากการสังเกตส่วนประกอบของหนังสือแล้วอาจจะทำได้ด้วยการพลิกดูหรืออ่านผ่าน ๆ หัวข้อต่าง ๆ ทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยอย่างรวดเร็ว และในเวลาเดียวกันก็พยายามจัดเนื้อหาของหัวข้อเรียงลำดับในสมอง เพื่อให้ปรากฏเป็นภาพคร่าว ๆ ว่าแต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์กันอย่างไรและมีการดำเนินเรื่องไป

สู่จุดหมายปลายทางด้วยวิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาตลอดจนแนวความคิดและข้อมูลต่าง ๆ อย่างไร การอ่านวิธีนี้เป็นเพียงการอ่านเพื่อรับรู้ สำหรับการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญผู้อ่านจะต้องอ่านค่อนข้างละเอียดแล้วสรุปใจความสำคัญโดยการบันทึก นักอ่านที่ดีควรที่จะเก็บสาระสำคัญในหลายแง่มุม เช่น เก็บแนวคิดของผู้เขียน จุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เป็นต้น สอดคล้องกับ ความเห็นของ เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2528:13) กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า มี 2 ประเภทคือการอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวมเป็นหัวใจในการอ่านหนังสือทุกชนิดเพราะถ้าหากผู้อ่านไม่สามารถจับใจความส่วนรวมได้ ก็ไม่สามารถเห็นรายละเอียดข้อปลีกย่อยของเนื้อเรื่อง ที่จะอ่านวิธีการอ่าน คือ พลิกดูส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ สังเกตได้จากข้อความซึ่งอาจจะเป็นคำ วลี หรือประโยค ควรมีการจดหัวข้อลงในกระดาษเพื่อป้องกันการลืม และการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญเป็นการจับใจความสำคัญของเนื้อความในแต่ละย่อหน้าให้ได้ เพราะประโยคใจความสำคัญถือเป็นกุญแจ เป็นประโยคครอบคลุมเนื้อความ ผู้อ่านจะต้องสังเกตุว่าใจความสำคัญอยู่ที่ใดของย่อหน้านั้น โดยปกติจะอยู่ที่ด้านย่อหน้า กลางย่อหน้า หรือท้ายย่อหน้า หลังจากนั้นผู้อ่านควรสรุปใจความด้วยสำนวนของตนเอง โดยข้อความต้องสั้นกระชับ และพินิตนันท บัญพามี (2542:78) กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่าสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ การอ่าน โดยละเอียด คือ การอ่านเพื่อเก็บความที่เป็นสาระประเด็นต่าง ๆ อย่างละเอียดตลอดเรื่อง สามารถรับรู้ทำความเข้าใจเรื่องได้อย่างกระจ่างแจ้งในขณะที่ลักษณะที่สองคือ การอ่านโดยสรุป คือ การอ่านเก็บความเฉพาะที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง ผู้อ่านสามารถรับรู้ทำความเข้าใจเนื้อหาสำคัญของเรื่องได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการอ่านจับใจความมี 2 ประเภท คือ การอ่านจับใจความส่วนรวม และการอ่านจับใจความสำคัญ การอ่านจับใจความส่วนรวมเป็นการอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อสังเกตุส่วนประกอบของสิ่งที่อ่าน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์โดยรวมของสิ่งที่อ่าน ส่วนการอ่านจับใจความสำคัญนั้น เป็นการอ่านโดยละเอียด เก็บความเฉพาะประเด็นที่สำคัญ แล้วสรุปใจความสำคัญและแนวคิดของผู้เขียนด้วยภาษาของตนเอง

จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีภาณจน (2531:65) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความสำคัญว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความสำคัญเพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าหรือหลาย ๆ ย่อหน้าได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ส่วน สายสุนี สกุลแก้ว (2534:2) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อจับใจความออกเป็น 6 ประการดังนี้

- 1) อ่านเพื่อจับใจความคร่าวๆ (Scanning or Skimming Reading)
- 2) อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (Idea Reading)
- 3) อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและใจความสำคัญโดยทั่ว ๆ ไป (Exploratory Reading)
- 4) อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Study Reading)
- 5) อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ญาณกับข้อความที่อ่าน (Critical Reading)
- 6) อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความ หรือแนวคิดในเรื่องที่อ่าน (Analytical Reading)

จากจุดมุ่งหมายข้างต้นสรุปได้ว่าการอ่านจับใจความที่จะประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนต้องรู้จักจุดมุ่งหมายของการอ่านว่า จะอ่านเพื่ออะไร หรือจะอ่านอะไร ประการสำคัญต้องพยายามจับใจความสำคัญของเรื่องให้ได้ รู้แนวคิดของเรื่องว่าเป็นอย่างไร

หลักการของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการอ่านหนังสือทุกประเภทและยังเป็นพื้นฐานในการอ่านเพื่อแสดงความคิดเห็นเพื่อตีความ เพื่อวิจารณ์ การอ่านจับใจความนั้น ได้มีผู้เสนอแนะหลักการอ่านจับใจความไว้ดังนี้ ผอบ โปะษะภฤษณะ (2526:16) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่า ผู้อ่านต้องอ่านเรื่องให้ตลอดและพยายามหาประโยคใจความสำคัญให้ได้ จากนั้นตั้งคำถามเพื่อถามตนเองว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แล้วสรุปใจความสำคัญของเรื่อง และขยายความในคำตอบเพื่อต้องการรายละเอียด นอกจากนี้ แวมมยุรา เหมือนนิล (2538:11, อ้างถึงใน มณฑินี อยู่เย็น 2539: 25) ได้เสนอแนวทางในการอ่านจับใจความให้เข้าใจง่ายและรวดเร็วว่าต้องอาศัยแนวทางพื้นฐานสำคัญหลายประการ สรุปได้ดังนี้

1) สำรวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ เพราะส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ต่างก็มีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือได้อย่างกว้างขวาง

2) ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการอ่านให้เหมาะสม และอ่านจับใจความหรือหาคำตอบได้เร็วขึ้น

3) มีความสามารถทางภาษานับเป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่านจับใจความ โดยเฉพาะทักษะในการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ ในเรื่อง ให้เข้าใจถูกต้อง รวดเร็ว

4) มีประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านจะทำให้เข้าใจและจับใจความของเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น

5) ควรเข้าใจลักษณะของหนังสือ หนังสือแต่ละประเภทมีรูปแบบการแต่งและเป้าหมายของเรื่องที่แตกต่างกัน ถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจลักษณะของเรื่องหรือหนังสือที่อ่านชัดเจน ว่ามีรูปแบบกลวิธีการแต่งอย่างไร ก็จะมีแนวทางในการอ่านจับใจความได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

แวมมยุรา เหมือนนิล (2541:17) กล่าวว่า พฤติกรรมการอ่านที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนอ่านจับใจความสำคัญได้หรือไม่ ควรมีทักษะต่อไปนี้

1) การจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน และสามารถเล่าได้โดยใช้คำพูดของตนเอง

2) การบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น ข้อเท็จจริง

3) รายละเอียด ชื่อ สถานที่ เหตุการณ์ วันที่ และอื่น ๆ

4) การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้

5) การรู้จักแยกข้อเท็จจริงความคิดเห็นหรือจินตนาการได้

6) การรวบรวมข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่าที่มีอยู่แล้ว

7) การเลือกความหมายที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้

8) การให้ตัวอย่างประกอบได้

9) การจำแนกใจความสำคัญ และส่วนใจความสำคัญได้

10) การกล่าวสรุปได้

จากหลักการดังกล่าว ในการสอนอ่านของครูจึงควรฝึกให้ผู้อ่านปฏิบัติตามลำดับขั้นของการอ่าน นั่นคือ เริ่มแรกอ่านแล้วจำ เข้าใจ สามารถสรุปเรื่องโดยใช้คำพูดของตนเองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ วิเคราะห์สังเคราะห์สรุปแนวคิดที่เหมือนหรือแตกต่างกัน และขั้นสูงสุด คือ ประเมินค่า สามารถค้นหาคุณค่าที่ได้จากการอ่านเรื่อง สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความนั้นผู้อ่านต้องอ่านเรื่องราวให้ตลอดจนจบอย่างคร่าว ๆ พยายามจับใจ

ความในแต่ละย่อหน้า ถ้าเป็นหนังสือให้อ่านสารบัญก่อน จากนั้นก็ตั้งคำถาม เพื่อถามตนเองว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร และนำมาเรียบเรียงเป็นสำนวนภาษาของผู้อ่านเอง หากต้องการรายละเอียดให้ขยาย คำตอบออกไป และที่สำคัญต้องฝึกการอ่านจับใจความอยู่เสมอเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความให้ดีขึ้นต่อไป

ประโยชน์ของการอ่านจับใจความ

การอ่านที่มีประสิทธิภาพ คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความของเรื่อง สาระของเรื่องทีอ่านได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว ในการอ่านทุกครั้งทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ สารคดี บันเทิงคดี ตำรา บทความทางวิชาการ หรือแม้กระทั่งจดหมาย สิ่งสำคัญที่ผู้อ่านต้องการ คือ สามารถอ่านจับใจความของเรื่องทีอ่าน ได้ถูกต้องและเข้าใจเนื้อเรื่องทีอ่าน โดยตลอด ฉะนั้นประโยชน์ทีจะได้จากการอ่านจับใจความจึงมีมากมาย ดังทีเถลิง พันธุ์เถลิงอมร (2528:18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านจับใจความไว้ว่า

- 1) สามารถตัดสินใจได้ว่าหนังสือนันมีคุณค่าหรือสาระทีจะอ่านอย่างละเอียดหรือไม่
- 2) สามารถรู้ได้ว่าผู้อ่านนันมีความรู้หรือประสบการณ์ทีจะอ่านโดยตลอดเล่มหรือไม่
- 3) เป็นแนวทางให้ผู้อ่านสามารถไปค้นคว้าหนังสือทีปรากฏในบรรณานุกรมอ่านประกอบหนังสือนันได้
- 4) เป็นการประหยัดเวลาแก่ผู้อ่านทีมีเวลาจำกัด เช่น ในห้องสมุด หรือร้านขายหนังสือ เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่า ควรยืมหรือซื้อหนังสือเล่มนันหรือไม่
- 5) ช่วยในการเตรียมตัวสอบ เพราะทำให้จดจำเนื้อหาได้แม่นยำ

ซึ่งแนวความคิดนี้สอดคล้อง กับ ผุสดี ภูอินทร์ (2526:21, อ้างถึงใน วารุณี อุคมราคา 2530:18) ทีได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านจับใจความ ซึ่งสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านทีรวดเร็ว และสามารถอ่านได้ในเวลาทีจำกัด มีประโยชน์มากสำหรับนักเรียนนักศึกษาในการเตรียมตัวเข้าสอบและสามารถพิจารณาคุณค่าของหนังสือประเภทต่าง ๆ ทีอ่านได้อย่างมีเหตุผล สมบัติ จำปาเงินและสำเนียง มณีกาญจน์ (2548:23) ได้กล่าวถึงประโยชน์การอ่านจับใจความสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านทีทำให้เป็นคนทีน่าสนใจ เพราะอ่านมากทำให้มีความคิดลึกซึ้งและกว้างขวางดังนันการอ่านจับใจความเป็นทักษะทีมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนและในชีวิตประจำวัน

จากทีศนะดังกล่าว ประโยชน์ทีได้รับจากการอ่านจับใจความนันครอบคลุมการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทุกคน ตั้งแต่การอ่านเพื่อความบันเทิง จนกระทั่งถึงการอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ในสรรพวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยการอ่านเพื่อจับใจความทั้งสิ้น บุคคลทีมีความสามารถในการอ่านจับใจความจึงเป็นบุคคลทีรับรู้ข่าวสาร เรื่องราวได้รวดเร็วและเข้าใจเรื่องทีอ่านได้ดีกว่าคนอื่น

แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิค 5W1H

เทคนิค 5W1H มีการบันทึกไว้โดย รัดยาร์ด คิปลิง (Rudyard Kipling. 1902) ใน “Just So Stories” ซึ่งเป็นบทกวีประกอบเรื่อง “The Elephant's Child” โดยเปิดเรื่องด้วย

“I keep six honest serving-men (They taught me all I knew);
Their names are What and Why and When And How and Where and Who.”

และนี่คือเหตุผลหนึ่งทีวิธีแก้ปัญหาค 5W1H ถูกเรียกว่า “Kipling Method” ซึ่งวิธีนี้จะช่วยในการสำรวจปัญหาโดยการทำทหายด้วยคำถาม

ความหมายของเทคนิค 5W1H

เทคนิค 5W1H จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือปัญหา ได้เกือบทุกรูปแบบ เทคนิค 5W1H เป็นการคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) ที่ใช้ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ นำมาหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นความเป็นจริงหรือที่เป็นสิ่งที่สำคัญ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบ เรียบเรียงใหม่ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

เพ็ญพิสุทธิ์ ใจสนิท (2555:36) กล่าวว่า 5W1H คือ อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม ใคร อย่างไร คำถามเหล่านี้ที่เกิดขึ้นจากความสงสัยในวัยเด็ก เป็นสิ่งบอกให้รู้ว่าเด็กเริ่มคิด เพราะเมื่อเด็กเกิดความสงสัยแสดงว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดสภาวะที่เรียกว่าไม่สมดุล (Disequilibrium) เด็กจึงหาคำตอบเพื่อให้เกิดสภาวะสมดุล (Equilibrium) ทำให้เกิดปัญญาเป็นความรู้ความเข้าใจที่กลายเป็นพื้นฐานการคิดของเด็กต่อไป

ชาญชัย ชมดิษฐ์ (2548:161) กล่าวว่า การสอนคิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ การคิดแบบนี้มีวิธีคือใช้วิธีของสูตร 5W1H คือ อะไร (What) มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีรายละเอียดเป็นอย่างไร ใคร (Who) ใครกันที่เป็นต้นเรื่อง เจ้าของเรื่อง บุคคลสำคัญของเรื่องผู้ใดได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ที่ไหน (Where) สถานที่หรือตำแหน่งที่ชัดเจน เมื่อใด (When) ที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นหรือจะเกิด ทำไม (Why) ทำไมหรือเพราะเหตุใดเรื่องนั้นจึงเกิด อย่างไร (How) รายละเอียดที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดมีความเป็นไปได้ในลักษณะใด

ดังนั้นเทคนิค 5W1H หมายถึง เทคนิคในการตั้งคำถามรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และเขียนสรุปความ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคนิค 5W1H หมายถึง เทคนิคการตั้งคำถามด้วยคำว่า อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) เพราะเหตุใด (Why) ใคร (Who) และ How อย่างไร ในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะเนื้อหาออกมาให้เข้าใจง่าย ในการตั้งคำถามนั้นจะต้องใช้คำถามจากเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวหรือสิ่งที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยมาก่อนแล้วค่อย ๆ ขยายขอบเขตเรื่องราวเนื้อหาให้กว้างขึ้น เมื่อผู้เรียนรู้จักใช้คำถามอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม ใคร อย่างไร กับเหตุการณ์รอบตัวแล้วผู้เรียนจะสามารถค้นหารายละเอียดจากสิ่งที่เรียนรู้แล้วเชื่อมโยงนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

แผนภูมิการใช้เทคนิค 5W1H ในการวิเคราะห์ปัญหา

ที่มา : (Rudyard Kipling. 1902)

องค์ประกอบของเทคนิค 5W1H

การใช้เทคนิค 5W1H ในการวิเคราะห์แก้ปัญหา นั้น ส่วนใหญ่เราจะใช้ในขั้นตอนของการ วิเคราะห์ ข้อมูล ด้วยการตั้งคำถาม Who is it about? What happened? When did it take place? Where did it take place? และ Why did it happen? การตั้งคำถามดังกล่าวจะทำให้เราได้คำตอบในแต่ละ ประเด็น แต่ละข้อของคำถาม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นส่วนประกอบดังนี้คือ

1. Who ใคร คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า ใครรับผิดชอบ ใครเกี่ยวข้อง ใครได้รับผลกระทบ ใน เรื่องนั้นมีใครบ้าง
2. What อะไร คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า เราจะทำอะไร แต่ละคนทำอะไรบ้าง
3. Where ที่ไหน คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า สถานที่ที่ว่าจะเกิดที่ไหน เหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นอยู่ที่ไหน
4. When เมื่อไหร่ คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า ระยะเวลาที่จะทำงานถึงสิ้นสุด เหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้น ทำ เมื่อวัน เดือน ปี ไດ
5. Why ทำไม คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า สิ่งที่เราจะทำนั้น ทำด้วยเหตุผลใด เหตุใดจึงได้ทำสิ่ง นั้น หรือ เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
6. How อย่างไร คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า เราจะสามารถทำทุกอย่างให้บรรลุผลได้อย่างไร เหตุการณ์หรือ สิ่งที่ทำนั้นทำอย่างไรบ้าง

วิธีการคิดวิเคราะห์โดยใช้คำถาม 5W1H

นักวิชาการกล่าวถึงเทคนิควิธีการใช้คำถามด้วยเทคนิค 5W1H ไว้ดังนี้

ไพรินทร์ เหมบุตร (2549:3-4) ได้บอกวิธีการและขั้นตอนในการฝึกคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ

- 1) ศึกษาข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์/ เป้าหมายของการคิดวิเคราะห์
- 3) แยกแยะแจกแจงรายละเอียดสิ่งของที่ต้องการวิเคราะห์
- 4) ตรวจสอบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบใหญ่และย่อย
- 5) นำเสนอข้อมูลการคิดวิเคราะห์
- 6) นำผลมาวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมาย

Bloom (1961, p. 56 อ้างถึงใน ประทีป ยอดเกตุ, 2550:30) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้านการคิดตอนต้น และได้เรียบเรียงลำดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นง่ายไปสู่พฤติกรรมที่ซับซ้อนมีอยู่ 6 ระดับขั้น ดังนี้ ระดับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินค่า จากการ ศึกษาเทคนิคการสอนทางการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่าเทคนิคในการสอนคิดวิเคราะห์ ผู้สอนจะต้องเข้าใจความ คิดแบบวิเคราะห์ จึงนำไปผสมผสานเทคนิคคำถาม “5W1H” โดยการเปิดโอกาสให้เด็กตั้งคำถามตามเทคนิคดังกล่าวบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย เป็นคนช่างคิด ช่างถามช่างสงสัย แล้วพฤติกรรมวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงในเรื่อง

วีระ สุดสังข์ (2550:26-28) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการคิดสามารถฝึกสมองให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ให้ พัฒนาขึ้น สามารถฝึกตามขั้นตอนได้ดังนี้

- 1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องหรือเหตุการณ์ขึ้นมาเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์

2) กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นสงสัยจากปัญหา หรือสิ่งที่วิเคราะห์ อาจกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริงสาเหตุหรือความสำคัญ

3) กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เพื่อใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

4) กำหนดการพิจารณาแยกแยะ เป็นการกำหนดการพินิจวิเคราะห์ แยกแยะ และกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5W1H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

5) สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

สรุปได้ว่าวิธีการคิดวิเคราะห์ทำได้โดยการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนตามขั้นตอนอย่างมีระบบจะช่วยให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายซึ่งในขณะเดียวกันกระบวนการทางสมองมีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองของการคิด โดยฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การคิดตีความ การคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์การคิดแบบย้อนทวน การคิดแบบแยกแยะ การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์และการคิดจัดอันดับ เป็นการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนคือ การกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ กำหนดหลักการพิจารณาแยกแยะ และสรุปคำตอบ

เทคนิควิธีการสอนสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ 5W1H

นักวิชาการกล่าวถึงเทคนิคการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 97-98) กล่าวโดยสรุปว่า เทคนิคการตั้งคำถามอยู่ในขอบข่าย 5W1H การคิดเชิงวิเคราะห์แท้จริงคือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ๆ ความเข้าใจใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมินการแก้ปัญหา ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์และการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องที่วิเคราะห์ โดยใช้คำถามในขอบข่าย 5W1H เพื่อนำไปสู่การค้นหาความจริงในเรื่องนั้น ๆ ทุกแง่มุม โดยตั้งคำถาม ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) อย่างไร (How) ทำไม (Why)

ชาติรี สำราญ (2545: 40-41) ได้กล่าวถึง เทคนิคการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ได้ สามารถสรุปรายละเอียด ดังนี้

1) ครูจะต้องฝึกให้เด็กหัดคิดตั้งคำถาม โดยยึดหลักสากลของคำถาม คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร โดยการนำสถานการณ์มาให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้าจากเอกสารที่ใกล้ตัวหรือสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งคำถาม โดยสอนวิธีตั้งคำถามแบบวิเคราะห์ในเบื้องต้น ฝึกทำบ่อย ๆ ผู้เรียนจะฝึกได้เอง

2. ฝึกหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยอาศัยคำถามเจาะลึกเข้าไป โดยใช้คำถามที่บ่งชี้ถึงเหตุ และผล กระทั่งจะเกิด ฝึกจากการตอบคำถามง่าย ๆ ที่ใกล้ตัวผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนนำตัวเองเชื่อมโยงกับเหตุการณ์

เหล่านั้นได้ดี ที่สำคัญครูจะต้องกระตุ้นด้วยคำถามย่อยให้ผู้เรียนได้คิดบ่อย ๆ จนเป็นนิสัยเป็นคนช่างคิด ช่างถาม ช่างสงสัยก่อน แล้วพฤติกรรมศึกษาวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การสอนคิดวิเคราะห์หลักการ มุ่งให้ผู้เรียนคิดอย่างแยกแยะจนจับหลักการได้ว่า สิ่งสำเร็จรูป คุ้มครองประกอบต่าง ๆ อยู่ในระบบใด คือหลักการอะไร ขั้นตอนการวิเคราะห์หลักการต้องอาศัยการวิเคราะห์ขั้นต้น คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เสียก่อน กล่าวคือ ต้องแยกแยะสิ่งสมบูรณ์หรือระบบให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญมีหน้าที่อย่างไรและองค์ประกอบเหล่านั้นเกี่ยวข้องพาดพิง อาศัยสัมพันธ์กันอย่างไร พิจารณาจนรู้ความสัมพันธ์ตลอดจนสามารถสรุป จับหัวใจ หรือจับหลักการได้ว่าการที่ทุกส่วนเหล่านั้นสามารถทำงานร่วมกันเกาะกลุ่มกันค้ำกันจนเป็นระบบอยู่ได้ เพราะหลักการใด ผลที่ได้เป็นการวิเคราะห์หลักการ (principle) ได้

ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 5W1H

1. ทำให้เรารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไป ของเหตุการณ์นั้น
2. ใช้เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. ทำให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง
4. ทำให้เราสามารถประมาณความน่าจะเป็นได้

การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เป็นผู้เขียนได้ค้นคว้าศึกษา เอกสารแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานทางการวิจัยของนักวิชาการ นักการศึกษา โดยนำมาสังเคราะห์เป็นของผู้เขียนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการหาความรู้ของผู้อ่าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านจับใจความมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H พบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H เป็นเทคนิคการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ดี และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องได้อ่านได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจดจำเรื่องตลอดจนสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการอ่านจับใจความด้วยเทคนิค 5W1H จึงเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้จัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและส่งเสริมความสามารถในการคิดให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กานต์ธิดา แก้วกาม. (2556). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกษมณี สีม. (2557). “การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย 5W1H โดยใช้ชุดหนังสือส่งเสริมการอ่านวิถีชีวิตชนเผ่า เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

จิราภรณ์ บุณนรงค์. (2554). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิค KWL กับการสอนแบบปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทักษพร โพธิ์เหมือน. (2561). “การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 4W1H ส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธีรญา เหมี่ยมจุล. (2547). “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รังษิมา สุริยารังสรรค์. (2555). “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุบล ภัททิยากุล. (2552). “ผลการใช้เทคนิค 5W1H เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาตอก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.